

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Młyński
Protokolant:	sekr. sądowy Weronika Stopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

z dnia 20 stycznia 2017 r. nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. decyzją z dnia 20 stycznia 2017 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17 stycznia 2017 r., dokonał przeliczenia emerytury K. S. od 1 stycznia 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Po ponownym ustaleniu wysokości należnego mu świadczenia, emerytura ubezpieczonego wyniosła 3.383,54 zł brutto.

K. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej uchylenie i ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem okresów pracy w warunkach szczególnych. Odwołujący podniósł, że organ rentowy dokonując wyliczeń, nie uwzględnił okresów zatrudnienia, w których pracował w warunkach szczególnych. Wskazał ponadto, że 11 lutego 2008 r. złożył wniosek do ZUS o wcześniejszą emeryturę. Organ rentowy wydał wówczas decyzję odmowną, ale w treści uzasadnienia decyzji potwierdził okresy pracy w warunkach szczególnych wynoszące 29 lat, 2 miesiące i 13 dni, a do 31 grudnia 1998 r. – 20 lat, 11 miesięcy i 9 dni. Od powyższej decyzji złożył odwołanie, które zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, jednakże w treści uzasadnienia tegoż wyroku również został potwierdzony fakt wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych. Następnie w 2011 r. zostało przyznane mu prawo do emerytury, aczkolwiek organ rentowy nie uwzględnił swoich wcześniejszych ustaleń, podobnie te okresy pracy nie zostały uwzględnione podczas przeliczenia emerytury w 2012 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczony od dnia 9 lipca 2011r. jest uprawniony do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, przyznanej na podstawie art. 184 ustawy z dn. 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (j.t. Dz. U z 2016r., poz. 887 ze zm.) i wyliczonej zgodnie z art. 183 (tzw. emerytura mieszana). Odwołujący

pozostaje w ubezpieczeniu społecznym. Zaskarżoną decyzją Oddział przeliczył świadczenie w oparciu o art. 108 ustawy emerytalnej.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zwiększenie wysokości emerytury także z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach. W ocenie organu rentowego żądanie to nie znajduje podstaw prawnych z następujących względów. Możliwość przyznania wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej, w wysokości 10 lub 15% podstawy wymiaru świadczenia, z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewidywał art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Z dniem 15 listopada 1991 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), która w art. 21 ust. 4 ograniczyła liczbę uprzednio przysługujących dodatków do emerytur i rent. Przepisy ustawy miały zastosowanie do wniosków zgłoszonych począwszy od dnia jej wejścia w życie lub przed dniem jej wejścia w życie, jeżeli choćby jeden z warunków do uzyskania prawa do świadczenia został spełniony począwszy od tego dnia (art. 26). Zasada ta została utrzymana w mocy po nowelizacji ustawy rewaloryzacyjnej ustawą z dnia 2 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 127, poz. 583), z tą jednak modyfikacją, że do osób, które do dnia 15 listopada 1991 r. nie zgłosiły wniosku o emeryturę lub rentę, mimo że spełniały warunki do przyznania jednego z tych świadczeń, stosowało się przepisy dotychczasowe. Ustawy: o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 121) oraz o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998r. nie zawierają już żadnej regulacji dotyczącej takich dodatków. Emeryci i renciści, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent (...) byli uprawnieni do nabycia prawa do wzrostów lub dodatków z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze i je utracili, albo też spełniali warunki do przyznania emerytury lub renty wraz z takim wzrostem do dnia 15.11.1991r., jednakże nie składali wniosków o przyznanie tych świadczeń i ich nie pobierali - mieli prawo do zrekompensowania utraty tych wzrostów na podstawie art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent (j.t. Dz. U. z 2000r. Nr 230, poz. 294 ze zm.). Wypłata tych rekompensat zakończyła się w 2004r. Z kolei zgodnie z art. 21 ustawy z dn. 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015r., poz. 965) oraz 23 ust. 2 ustawy o e.r. FUS, ubezpieczonemu, mającemu okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat., przysługuje rekompensata w formie dodatku do kapitału początkowego. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jak dalej wskazał organ, powyższe oznacza, że rekompensata tego drugiego rodzaju jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia, tj. na podstawie:

- art. 46 w zw. z art. 29, 32, 33, 39, 50, 50a i 50e albo art. 184 ustawy emerytalnej,
- art. 3 ust. 1 - 2 ustawy z dnia 27.07.2005r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy - Karta Nauczyciela,
- art. 88 ustawy z dnia 26.01.1982r. - Karta Nauczyciela.

Innymi słowy, świadczenie to przysługuje tylko ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r. w momencie, gdy występują oni o ustalenie prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego (art. 24 ustawy emerytalnej i art. 23 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych). Rekompensata jest przy tym przyznawana tylko tym osobom, które co najmniej przez 15 lat wykonywały pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej (art. 21 ust. 1 u.e.p.), nie skorzystały z możliwości przejścia na emeryturę wcześniejszą na podstawie m. in. art. 184 ustawy emerytalnej.

Organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. Z powyższych przyczyn brak jest podstaw do przyznania mu dodatku do emerytury, czy też wypłaty jakiegokolwiek rekompensaty.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. S. (ur. (...)) w dniu 13 lutego 2008 r. złożył wniosek o emeryturę (k. 1 i nast. t. I a.r.).

Decyzją z dnia 17 marca 2008 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia (k. 85 t. I a.r.).

Na skutek odwołania K. S. od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 4 lipca 2008 r. wydanym w sprawie o sygn. XIII U 799/08 oddalił odwołanie skarżącego (k. 95 t. I a.r.).

W uzasadnieniu tegoż wyroku Sąd ten wskazał, że odwołujący legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 35 lat, 11 miesięcy i 20 dni oraz okresem nieskładkowym w wymiarze 1 roku, 6 miesięcy i 28 dni. Bezsposornie wskazał także, iż odwołujący udokumentował łącznie 29 lat, 2 miesiące i 13 dni pracy w szczególnych warunkach (k. 13-15 a.s.).

Następnie, w dniu 3 czerwca 2011 r. ubezpieczony ponownie złożył wniosek o emeryturę (k. 1 i nast. t. II a.r.).

Decyzją z dnia 15 lipca 2011 r. przyznano wnioskodawcy prawo do emerytury od 9 lipca 2011 r., tj. od dnia następnego po rozwiązaniu stosunku pracy (k. 25 t. II a.r.). Prawo do tego świadczenia zostało przyznane na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, a wyliczone zgodnie z art. 183 tej ustawy.

Na przestrzeni lat, świadczenie powyższe podlegało stosownym przeliczeniom (decyzje – t. II a.r.).

Pismem z dnia 17 stycznia 2017 r. ubezpieczony wniósł o doliczenie składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w oparciu o art. 108 ustawy emerytalnej, przedkładając do powyższego wniosku zaświadczenie wystawione przez (...) Sp. z o.o. w W. z dnia 11 stycznia 2017 r., potwierdzające jego zatrudnienie w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Wskazano, że umowa została zawarta na czas nieokreślony (k. 185 t. II a.r.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 stycznia 2017 r. organ rentowy dokonał przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego (k. 186 t. II a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zebranych w aktach sprawy i aktach rentowych. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia autentyczności i rzetelności sporządzenia wskazanych wyżej dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. Ś. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przypomnieć należy, iż ubezpieczony jest uprawniony do emerytury przyznanej na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383). Jednakowoż, prawo do tego świadczenia zostało przyznane na podstawie art. 183 ust. 3 cyt. ustawy, który stanowi, iż emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2011, wynosi:

1) 55% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz

2) 45% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

Jednocześnie skarżący pozostaje w zatrudnieniu, dlatego zaskarżoną decyzją organ rentowy przeliczył świadczenie emerytalne wnioskodawcy w oparciu o art. 108 ustawy emerytalnej.

Spornym na gruncie niniejszej sprawy było, czy odwołującemu przysługuje prawo do zwiększenia wysokości emerytury w związku z zatrudnieniem w warunkach szczególnych.

Art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o z.e.p.”, przewidywał możliwość przyznania wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej w wysokości 10 lub 15% podstawy wymiaru świadczenia, z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Rodzaje prac i stanowiska pracy oraz warunki, które uzasadniały przyznanie ubezpieczonym wzrostu świadczeń określały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wydanego na podstawie art. 55 pkt 2 ustawy o z.e.p.

Z dniem 15 listopada 1991 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), powoływana dalej jako „ustawa rewaloryzacyjna”, która w art. 21 ust. 4 ograniczyła liczbę uprzednio przysługujących dodatków do emerytur i rent do enumeratywnie wymienionych w ust. 1 - rodzinnego, pielęgnacyjnego, dla sieroty zupełnej oraz w ust. 4 - za tajne nauczanie i za działalność kombatancą. Przepisy ustawy miały zastosowanie do wniosków zgłoszonych począwszy od dnia jej wejścia w życie lub przed dniem jej wejścia w życie, jeżeli choćby jeden z warunków do uzyskania prawa do świadczenia został spełniony począwszy od tego dnia (art. 26).

Zasada ta została utrzymana w mocy po nowelizacji ustawy rewaloryzacyjnej ustawą z dnia 2 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 127, poz. 583), z tą jednak modyfikacją, że do osób, które do dnia 15 listopada 1991 r. nie zgłosiły wniosku o emeryturę lub rentę, mimo, że spełniały warunki do przyznania jednego z tych świadczeń, stosowało się przepisy dotychczasowe.

Ustawa z dnia 17 października 1991 r. pogarszała sytuację pewnych kategorii uprawnionych do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. Toteż Trybunał Konstytucyjny rozpoznając zgodność niektórych jej przepisów z Konstytucją, w tym także art. 21 ust. 4, wydał orzeczenie o potrzebie zrekompensowania emerytom i rencistom utraty ekwiwalentu za pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (vide orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K. 14/91, OTK 1992 r., poz. 9).

Konsekwencją tego orzeczenia była ustawa z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego nie podwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent (jednolity tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 294).

Ustawy: o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) oraz o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) nie zawierają żadnej merytorycznej regulacji, którą można by odnieść do utraty przez emerytów i rencistów dodatków do świadczeń za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i ich rekompensaty. Wpłata tych rekompensat zakończyła się w 2004r.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest bezsporny. Skarżący nie był emerytem lub rencistą przed 15 listopada 1991 r. i przed tą datą nie spełniał warunków do przyznania jednego z tych świadczeń. Tym samym nie spełniał też warunku przyznania mu dodatku do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Z kolei zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015r., poz. 965) oraz 23 ust. 2 ustawy o e.r. FUS, ubezpieczonemu, mającemu okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat, przysługuje rekompensata w formie dodatku do kapitału początkowego. **Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.**

Mając na uwadze okoliczność, iż ubezpieczony nabył prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, brak jest podstaw do przyznania mu dodatku do emerytury bądź też wypłaty rekompensaty stosownie do powołanych powyżej przepisów.

Z uwagi na powyższe, zaskarżona decyzja jest słuszna i brak podstaw prawnych do jej zmiany.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSO Rafał Młyński

(...)